

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Analýza lokalit a turisticky zajímavých míst spojených s působením firmy Baťa v ČR a na Slovensku s důrazem na Zlínský kraj a Trenčínský kraj

Zadavatel: Centrála cestovního ruchu Východní Moravy, o. p. s., objednávka č. Objednávka č. CCR068_2020-Baťa z 11. 9. 2020

Zpracovatel: Nadace Tomáše Bati, Gahurova 292, 760 01 Zlín, IČ 6582237, kontaktní osoba: Ing. Pavel Velev, ředitel nadace

Termín vypracování: říjen 2020

Lokality

- Ve Zlíně
  - Údolím Dřevnice
  - Kolem řeky Moravy
  - Lázně Luhačovice
  - Podhostýnskou krajinou
  - Trenčínský kraj
  - Chříby, Vizovické vrchy
-

Doporučení zpracovatele analýzy k dalšímu využití podkladů:

Na základě předložených podkladů doporučujeme zpracovat tiskovinu (brožuru) obsahující kapitoly o turisticky zajímavých lokalitách spojených s působením rodiny Baťů na území Zlínského a Trenčínského kraje. Tyto doporučujeme doplnit o návrhy turistických produktů pro pobyty v baťovských lokalitách a popis turistických tras do krajiny, zejména k objevování dílčích cílů (baťovská města, objekty, bývalé statky, lesy, majetky) a liniových staveb realizovaných resp. připravených k realizaci s účastí fy Baťa (Baťův kanál, Baťova nedokončená dálnice, Baťova nedokončená železnice).

Ve Zlíně dne 30. října 2020

Ing. Pavel Velev, ředitel Nadace Tomáše Bati

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
1. Tovární areál - Baťova "Továrna v zahradách"	Zlín, průmyslový areál ohraničený přibližně ulicemi Gahurova, třída Tomáše Bati, Přímá, U stadionu, viz https://mapy.cz/s/bubutunuse	Zlín - tovární areál, součást městské památkové zóny	přístupný exteriér, některé objekty (budovy 21., 22., 23., 13., 14. 15. jsou přístupné v interiéru. www.kr-zlinsky.cz , www.zlin.eu , www.14-15.cz	Naproti zlínskému nádraží postavil Tomáš Baťa roku 1900 první tovární budovu a o šest let později přibyla moderní čtyřetážová budova podle amerických inspirací. Za první světové války se zde počet zaměstnanců zvýšil ze 400 na 4000 a přibýlo mnoho výrobních objektů. Atmosféru, která zde panovala, přiblížil jeden publicista takto - Ve Zlíně vidíte a cítíte všude až vášnivý kult práce. Závody Baťovy jsou kolosem. Jsou městem ve městě, hotovým labyrintem, nebo chcete-li: Amerikou. Architekt F. L. Gahura roku 1924 předložil urbanistický projekt nazvaný "Továrna v zahradách" a podle něho zde Tomáš Baťa budoval rozlehlý průmyslový areál. Ten se rozrostl do rozlohy 70 ha a zaplnily ho typické tovární budovy z červených cihel s betonovou kostrou. Všude kolem budov se pěstovala zeď trávníků a stromů. Tento areál se stal modelem, podle kterého Tomáš Baťa budoval od roku 1931 tovární komplexy ve Švýcarsku, Francii a dalších zemích.	V současnosti probíhá proměna továrního areálu na novou část města, část zůstává k dispozici pro podnikání. Po znárodnění Baťových závodů roku (1945) a po jejich přejmenování na Svit (1949) byly provozy v celém areálu rozděleny do početných národních podniků. Ty byly po roce 1989 privatizovány - z mnoha původních baťovských oborů průmyslu a služeb dnes v tomto areálu pokračuje podnikání ve strojírenství, energetice, výrobě pneumatik aj. Budovy ve východní části se v posledních 20 letech upravují pro komerční, administrativní, kulturní a vzdělávací působení a tato část areálu se úžeji propojuje s okolními městskými zónami.	Tvořivou prací k blahobytu všech Původně centrála světového podnikání fy Baťa.	S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 154-155

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
2. Baťova vila ve Zlíně	Zlín – ulice Gahurova čp. p. 292 https://www.nadacetomasebati.cz/	rodinná vila	přístupný exteriér, zahrada, na objednání možnost prohlídek.	Naproti své továrně za řekou Dřevnicí, nechal Tomáš Baťa v letech 1909-1912 postavit rodinnou vilu a téhož roku sem přivedl manželku Marii Menčíkovou. Stavbu navrhl významný pražský architekt Jan Kotěra, který k vnitřní výzdobě přizval další umělce mj. F. Kyselu a J. Horejce. Ve vile Tomáš Baťa přijímal četné návštěvy významných osobností z celého světa. Po jeho úmrtí ji v letech 1932-1945 obývala jeho vdova Marie. Po roce 1945 vilu zabral stát a od roku 1951 v ní byl čtyřicet let dům pionýrů a mládeže.	Sídlo Nadace Tomáše Bati Restituce vilu vrátila roku 1991 Tomáši Baťovi juniorovi a stala se roku 1998 sídlem Nadace Tomáše Bati.	Dělejme třeba sebenepatrnějš í věc, ale dělejme ji nejlépe na světě Rodinná vila Tomáše Bati	zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 138; https://www.idnes.cz/bydleni/architektura/komuniste-ji-vykradli-pionyr-zachranili-perlou-zlina-je-batova-vila.A100709_130927_architektur_a_web
3. Obchodní dům Zlín	Zlín, náměstí Práce 2523, https://www.obchodnidumzlin.cz/	výšková budova s komerčními prostory a administrativou	Přístupná jsou spodní podlaží s komerčním provozem;	Podle projektu F. L. Gahury nechal Tomáš Baťa vybudovat v letech 1930-1931 tento obchodní dům jako první zlínský mrakodrap. Zákazníci sem začali přicházet k vánočním nákupům v prosinci 1931. K supermoderním novinkám v jeho vybavení patřilo od roku 1934 pohyblivé schodiště, které spojovalo přízemí s prvním patrem a budilo tehdy úžas zákazníků. Právě v té době stál ve vedení Obchodního domu Tomáš Baťa junior, který se zde důkladně, každodenní praxí seznamoval s touto součástí baťovského podnikání. Znárodnění roku 1945 převedlo Obchodní dům do státního vlastnictví a	Dnes zákazníci najdou v dolních etážích obchody, restaurace a kavárny, v horní části objektu jsou administrativní místnosti Po roce 1989 byl Prior privatizován a nákladná rekonstrukce v letech 2017-2018 oživila krásné vzezření budovy firmy HP Tronic.	To nejlepší – to je právě dobré pro naše lidi Zde měla firma Baťa maloobchodní prodej a, stravování	zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 228 https://www.obchodnidumzlin.cz/

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

				potom se tu měnily názvy - napřed na "Předvoj" a potom na "Prior". V 60. letech zmizelo pohyblivé schodiště a na druhé straně byl interiér domu v té době vyzdoben dvěma rozměrnými keramickými mozaikami významného umělce V. Vaculky.			
--	--	--	--	---	--	--	--

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
4. Školní čtvrť ve Zlíně	Zlín, ulice Štefánikova, Univerzitní a Hradská	Skupina budov s objekty škol všech stupňů	přístupné exteriéry	Tomáš Baťa investoval hodně energie a peněz do všech forem vzdělávání, a to nejen pro své zaměstnance, ale také pro obyvatele města. Jako starostovi Zlína se mu během čtyř let podařilo prosadit reformu školní výuky s několika zásadami: vyučování pro životní praxi, součinnost učitelů s rodiči, motivace učitelů zvýšeným odměňováním. Podle těchto principů se ve Zlíně začalo roku 1929 vyučovat a současně Baťa nechal stavět moderní školní budovy s všestranným vybavením. V letech 1927-1935 byl vybudován komplex školních budov, které navrhli nejlepší architekti, které Tomáš Baťa získal - F. L. Gahura, M. Lorenc, V. Karfík. Vedle pěti velkých budov obecných, měšťanských a živnostenských škol zde byla dobře vybavená aula pro kulturní programy, velká tělocvična, letní koupaliště a rozlehlé sportovní hřiště. V letech 2006-2017 se školní čtvrť z poloviny změnila, když na místě několika odstraněných budov vyrostly dvě skupiny novostaveb podle návrhu architektky Evy Jiříčné. Napřed to byl v letech trojdílný komplex rektorát univerzity - restaurace - koncertní sál (2006-2010), a potom na místě bývalého školního hřiště vyrostla dvojice budov Fakulty humanitních studií (2015-2017).	základní, střední a vysoké školství. Jak je vidět, uměl Tomáš Baťa dobře investovat - školní čtvrť, kterou založil, si také dnes uchovává poslání a soustřeďuje vzdělávací instituce, pokračuje zde školství základní a střední, a přibylo vysokoškolské vzdělání - dvě fakulty s knihovnou a rektorátem Univerzity Tomáše Bati.	Každý krejcar, který vydáme na účelné vybudování školy, se nám mnohokrát v životě vrátí soustava baťovského pokusného školství	zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 258-259 www.zlin.eu , www.utb.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
5. Studijní ústavy 1. a 2, a Tomášov ve Zlíně	Zlín náměstí TGM 2734 (studijní ústav č. 1) Zlín, náměstí TGM 3218 (studijní ústav č. 2) Zlín, Ulice U Lomu 638 (Tomášov)	skupina budov pro školství, správu, zdravotnictví	přístupné exteriéry, u hotelu Tomášov a hosty restaurace i interiéry	Své zaměstnance Tomáš Baťa motivoval, aby zlepšovali znalosti a schopnosti a už od roku 1918 jim nabízel zdokonalovací kurzy. Soustava doškolení a nejrůznějších firemních kurzů se neustále rozšiřovala a vedla ke zřízení velké firemní instituce - roku 1935 byl založen Studijní ústav, kde se pěstovalo vzdělávání a výzkum. Novostavba Studijní ústav I z roku 1936 sloužila zpočátku i kulturním událostem (Zlínský salon). O dva roky později přibyla budova Studijní ústav II, kde byla instalována galerie a našla zde umístění také Škola umění založená roku 1939. Nad touto budovou o něco výš na pokraji lesa působila od roku 1938 v nové budově manažerská škola Tomášov s cílem připravit pracovníky schopné všestranného působení v cizině.	Aktuálně školství, správa, zdravotnictví, hotel, restaurace. Studijní ústav č. 1 si i dnes uchoval vzdělávací funkci - je zde gymnázium. Studijní ústavu 2. slouží od roku 1952 státní správě (policie). Budova Tomášova byla po druhé světové válce přebudována na nemocnici. Aktuálně je tam Centrum reprodukční medicíny IVF s hotelem a restaurací.	Mysleme, mějme cíl Součástí soustavy baťovského vzdělávání	zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s 238-239 www.policie.cz www.gjszlin.cz www.hotel-tomasov.cz http://www.gjszlin.cz/

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
6. Zlínská radnice	Zlín, náměstí Míru 12	úřad Magistrátu města Zlína	přístupný exteriér pro úřední styk také interiér	Na místě středověké radnice vyrostla v letech 1922-1924 nová budova podle návrhu architekta F. L. Gahury. Do skoro hotové novostavby přišel v září 1923 nový starosta Tomáš Baťa a město se za pár let změnilo k nepoznání. Ihned začal stavět nové školy a reformovat v nich výuku, založil nemocnici, město obklopil řetězcem rozsáhlých obytných čtvrtí. Vyhlásil r. 1926 program budování Zlína jako zahradního města, což se také ihned uskutečňovalo - podle urbanistických koncepcí architekta F. L. Gahury Zlín získával podobu moderního průmyslového města plného zeleně. Výhodnými úpravami poplatků a daní přilákal do města početné nové podnikatele. Tomáš Baťa byl starostou volen opakovaně a úřad vykonával až do roku 1932. Jeho nejbližší spolupracovník Dominik Čipera tehdy převzal starostenský úřad a budování Zlína plynule pokračovalo, než je přerušila válka.	Aktuálně sídlo Magistrátu města Zlína	Moje drahé – obecní svaté Tomáš Baťa , starosta Zlína (1923-1932)	zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 10 www.zlin.eu

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
7. Náměstí Míru ve Zlíně	Zlín, náměstí Míru	zástavba náměstí Míru,	přístupné exteriéry	Náměstí s radnicí bylo od 14. století centrem Zlína a na všech čtyřech stranách je lemovaly domy obchodníků, řemeslníků a živnostníků. Velké změny sem po roce 1923 přinesl nový starosta Tomáš Baťa, protože výrazně zlepšil systém poplatků a daní.. V roce 1927 nechal zrušit poplatky na tržišti, což okamžitě přilákalo početnější prodejce, ti mezi sebou soutěžili a touto konkurencí zlinští zákazníci získali širší nabídku, lepší výběr a nižší ceny. Stejně tak roku 1927 byly sníženy lokální daně a následek se brzy dostavil - do města se hrnuli podnikatelé, otevírali zde nové obchody, dílny a živnosti. V Baťově Zlíně panovala dlouholetá stabilita a předvídatelnost daňové hladiny a s tímto příznivým klimatem se Zlín byl něco jako ráj podnikatelů. Zdejší starousedlíci i jejich čerstvě příšlí sousedé prosperovali a stavěli nové domy. Nejvíc to bylo vidět na zlínském náměstí - mizely odtud nízká měšťanská obydlí a v letech 1930-1940 byl skoro celý tento prostor obklopen novými vysokými moderními domy. Zlínské náměstí dostávalo úplně novou tvář.	Dnešní centrum Zlína s obchody a parkovou zónou	Povinností občana je vládnout, ne hubovat Stavební rozmach centra Zlína v době starostování Tomáše Bati	- zdroje: S. Nováček-Z. Pokluda, Zlín ve fotografii, s. 28-29 www.zlin.eu

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
8. Památník Tomáše Bati, náměstí T. G. Masaryka	Památník Tomáše Bati nám. T. G. Masaryka 2570 760 01 Zlín Infopoint Památníku T. Bati (vedlejší budova gymnázia T. G. M., samostatný vchod na konci budovy) nám. T. G. Masaryka 2734 760 01 Zlín	Funkcionalistická stavba	Přístupný pro veřejnost v otvírací době	Byl vybudován a otevřen v roce 1933 po tragické smrti Tomáše Bati. V padesátých letech byl objekt přebudován na koncertní sál a galerii a v letech 1953-2013 byl využíván pro kulturní účely. Stal se sídlem zlínského symfonického orchestru (1955) a Krajské galerie (1958).	V letech 2006-2018 byla provedena jeho důkladná renovace, která vrátila Památníku jeho původní architektonicky čistou podobu. V interiéru stavby z betonu, skla a kovu je umístěna replika letadla Junkers, kterým T. Baťa podnikal své cesty včetně té poslední.	Úspěch začíná odvahou Připomínka osobnosti Tomáše Bati	Zdroje: Z. Pokluda, Zlínský Památník Tomáše Bati, s. 3-12 https://pamatnikbata.eu/

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
9. Muzeum jihovýchodní Moravy, expozice Princip Baťa	14-15 Baťův institut Zlín, ulice Vavrečkova 7040	Muzejní expozice v bývalé tovární budově	Přístupné dle návštěvního řádu	Původně budovy baťovské továrny pro výrobu obuvi se šicími a spodkovými dílnami.	Muzeum nabízí skvělou multimediální expozici s názvem Princip Baťa. Ta obsahuje spoustu informací o tom, jak firma Baťa fungovala, jaké byly zásady její práce, sociální a zdravotní politika, vzdělávání, trávení volného času, doprava, obchod. Je zde rozsáhlá kolekce obuvi z celého světa, historická ševcovská dílna, ale i proslulý baťovský „kruh“ – názorná ukázka strojové výroby obuvi s velkou produktivitou práce. Získáte zde základní informace o filmové tvorbě ve zlínských Filmových ateliérech včetně ukázek filmů či postaviček známých z dětských pohádek.	Každý dělník kapitalistou. Prohlídku lze absolvovat pro objednané skupiny s komentářem průvodce, pro individuální návštěvníky bez průvodce.	www.muzeum-zlin.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
10. Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, expozice Prostor Zlín	14-15 Baťův institut www.14-15.cz Zlín, ulice Vavrečkova 7040	Expozice Krajské galerie výtvarného umění v bývalé tovární budově	Přístupné dle návštěvního řádu galerie	Původně zde byla výrobní budova baťových závodů	Galerie sídlí ve stejné budově jako Muzeum jihovýchodní Moravy. Zámci zde uvidí stálou expozici, která je z velké části věnována architektuře s modely, plány a vizualizacemi továrních, veřejných a společenských budov i bydlení z doby největšího rozvoje města Zlína od 20. do 40. let minulého století.	Lidem myšlení, strojům dřinu. Podpora umění v době rozvoje fy Baťa	https://www.galeriezlin.cz/cs/
11. Filmové ateliéry Zlín - Filmový uzel Zlín	Filmový uzel Zlín areál filmových ateliérů Filmová 689 760 01 Zlín	Skupina budov filmového studia	Přístupné dle návštěvního řádu	Filmové ateliéry na Kudlově byly původně založeny jako malé studio pro natáčení reklamních filmů firmy Baťa. Postupně se rozrostly na významné studio, které se později zásadně podílelo na výrobě animovaných filmů, kde působili významní režiséři jako Hermína Týrlová a Karel Zeman.	Ateliéry leží ve čtvrti Kudlov-Fabiánka cca km od centra Zlína. Získáte zde pohled na lesk a slávu filmové tvorby ve Zlíně. Mimo jiné zde zjistíte, kolika prestižními Oscary byli velikáni těchto ateliérů oceněni, kteří známi a slavní herci vystupovali v baťovských reklamách. Atraktivní je možnost si vlastníma rukama vyzkoušet, jak se vyrábějí animované filmy	Šetři slovy. Filmová tvorba byla součástí propagace fy Baťa	www.filmovyuzel.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
12. Lesní hřbitov Zlín	Pohřebnictví Zlín, spol. s r.o. Filmová 412 760 01 Zlín	Hřbitov, veřejné pohřebiště	Přístupný dle provozního řádu pohřebiště	Původní hřbitov se rozprostíral jihovýchodně od hlavního zlínského náměstí a měl rozlohu 5.143 m ² koncem 30.let 20.stol. začala být jeho kapacita nedostačující. Pro nový hřbitov byl zvolen prostor smíšeného březnického lesa. Zbudována byla pouze hlavní hřbitovní komunikace. Skupiny hrobů byly přístupny jen lesními cestičkami. Autor usiloval o zachování kvalitního přírodního prostředí . Této myšlenke byl podřízen i charakter všech výtvarných prvků, především pomníků - neměli být okázalé ,mohutné ani z nápadných materiálů. Starosta Tomáš Baťa podal městskému zastupitelstvu 20. 6. 1930 návrh na zřízení Lesního hřbitova na ploše 20 ha. Výměrem okresního úřadu v UH roku 1931 bylo povoleno zřídit Lesní hřbitov. Součástí bylo schválení hřbitovního řádu a poplatků. Projektován byl panem Gahurou, inspiraci si přinesl Tomáš Baťa z Ameriky a lesního hřbitova Bor u Č. Lípy kolem roku 1909. Hlavní myšlenka byla zřídit hřbitov, který by byl vzdálen od průmyslového ruchu a rychle se rozrůstajícího města. Bylo tím vyřešeno pohřbívání na 100 let - plánovalo se s 30 000 hrobovými místy při době tlení 15 let. Je ironií osudu, že Tomáš byl v červenci 1932 druhým pohřbeným na právě dokončeném hřbitově..	Kromě Tomáše Bati a členů jeho rodiny, najdete na Lesním hřbitově pomníčky dalších osobností spojených se Zlínem	Prvním pochovaným byl syn MuDr. Gerbecze, dalším pak byl zakladatel továrny a města Tomáš Baťa (14. 7. 1932) a jeho pilot Jindřich Brouček. Tyto hroby se stávají základem skupiny čestných hrobů Baťovy rodiny a blízkých spolupracovníků. Hřbitov byl vysvěcen v roce 1932 ThDr. Hejšlem a v roce 1934 byla vybudována nová cesta na Lesní hřbitov.	www.pohrebnictvi.zlin.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
13. mrakodrap - Budova 21, terasa, kancelář ve výtahu	Zlínský kraj třída Tomáše Bati 21 761 90 Zlín	Výšková budova, dominant baťovské zástavby	Terasa s vyhlídkou přístupná dle provozního řádu, výtah na objednání	Budova 21. je bývalou správní budovou fy Baťa. S výškou přesahující 70 metrů je to nejvyšší vyhlídkové místo v regionu. V době svého vzniku se jednalo o 2. nejvyšší budovu v Evropě vybavenou nadčasovými technologiemi	Možnost prohlídky, kterou zajišťuje Muzeum jihovýchodní Moravy. Průvodce nejen hovoří o zajímavostech spojených s budovou, její výstavbou a technickými unikáty své doby, ale také ukáže z výšky město Zlín, přičemž vás sveze pojezdnu „šéfovskou“ kanceláří umístěnou do výtahu. Uvidíte rozměr Zlína „před Baťou“ a nyní, uvidíte lesy obklopující Zlín, ve kterých polykal tréninkové dávky nejlepší atlet století Emil Zátopek, který právě zde začínal svou hvězdnou kariéru. Uvidíte město v zahradách se statutem Městské památkové zóny. Tuto prohlídku je potřeba nejméně den předem rezervovat v recepci 14-15 Baťova institutu, kapacity jsou omezeny, zájem velký.	Chceme sloužit všem. Budova byla postavena jako administrativní centrum Baťova koncernu.	www.kr-zlinsky.cz www.muzeum-zlin.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
14. Údolím Dřevnice - železnice Otrokovice - Zlín	Zlín-Otrokovice	silnice, železnice, cyklostezka;	používané souběžné komunikace	Když ještě do Zlína nevedla železnice, jezdilo se na nádraží do Otrokovic kočárem nebo na voze. A samozřejmě se chodilo také pěšky, což dobře znal i Tomáš Baťa. Měl mnohokrát prošlapanou cestu dřevnickým údolím ze Zlína Otrokovic, hlavně v těžké době, když v letech 1895-1896 odvracel od firmy bankrot. Jeho zaměstnanci pak vyprávěli, jak Tomáš celé dny bez oddechu pracoval v dílně a když pak přišla sobota a lidé chtěli peníze, vzal na záda ranec se zbožím a šel s ním půl třetí hodiny pěšky do Otrokovic, a potom se od vlaku zase vracel do Zlína s materiálem, samozřejmě že opět pěšky. Tohle se pak změnilo, když roku 1899 začal jezdit mezi Otrokovicemi a Zlínem vlak.	Využívá se zde železnice, čtyřproudová komunikace mezi Zlínem a Otrokovicemi s napojením na dálniční síť. Podél řeky je vybudována cyklostezka spojující Otrokovice se Zlínem	Nikdy neklesej na mysl Kromě silnice a vlaku vede dnes údolím Dřevnice také cyklostezka, a kdo po ní jede, může si vzpomenout na mladičkého pěšáka Tomáše Baťu, jak tudy kráčel, bojoval proti bankrotu a startoval k prvním úspěchům.	zdroje: S. Jandík, <i>Železni tovaryši</i> , s. 28; S. Nováček-Z. Pokluda, <i>Zlín ve fotografii</i> , s 146 www.cd.cz www.dszo.cz

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
15. Údolím Dřevnice - Cecilka u Lužkovic	Zlín-Lužkovice, průmyslová zóna Východ ulice Cecilka a ulice U Tescomy.	skupina objektů	přístupný exteriér	Hospodářský dvůr jménem "Cecilka" koupil Tomáš Baťa za první světové války, aby vylepšil zásobování potravinami pro své zaměstnance. Brzy také zde zaváděl nevídané novinky, jeden pamětník totiž vypráví, že Baťa jako první v tomto kraji nechal přivézt z Ameriky traktor a začal ho používat na pozemcích při Cecilce. A také nechal místním rolníkům předvádět, co takový traktor umí. Později zde byl hlavním zaměřením chov býků.	Dnes je prostor doplněn o objekty průmyslové zóny Zlín- Východ. Mimo jiné zde má své sídlo známá firma TESCOOMA (výrobce kuchyňských potřeb), která se otevřeně hlásí k baťovským principům podnikání.	Co chceš, můžeš Hospodářský dvůr firmy Baťa Skupinu objektů, která zde dnes stojí, obchází cyklostezka mezi Příluky a Lužkovicemi Tescoma se ve svém podnikání řídí baťovským heslem – „Co chceš, můžeš“..	zdroje: F. Hodáč, Tomáš Baťa, s. 184-185 https://tescoma.cz/d.bz/Tescoma-STORY/4/

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
16. Kolem řeky Moravy - Otrokovice, místní část Baťov	<i>Otrokovice, městská čtvrť Baťov</i>	<i>Městská zástavba včetně továrního areálu</i>	<i>přístupné exteriéry, přístupný interiér hotelu Baťov</i>	Od majetkově zchudlé napajedelské velkostatkářky Marie Baltazziové koupil Tomáš Baťa roku 1929 několik stovek hektarů pozemků na Bahňáku na severním okraji Otrokovic při břehu řeky Moravy. Potřeboval totiž budovat nové průmyslové provozy a hledal místo s dostatkem vody pro koželužny, papírny a další podobné. Na močálovitém Bahňáku se ihned rozběhlo budování firemních zařízení a objektů: letiště (1929) - tovární areál (1930) - zahradní město (1931). Výstavbu ohrozila velká povodeň v říjnu 1930, natropila milionové škody a proskočily zvěsti, že snad firma odtud odejde jinam. Avšak Tomáš Baťa to nevzdal, na zdejších močálech zůstal a prohlásil: "Já před vodou utíkat nebudu." Už roku 1932 začal z protějšího kopce Tresného přemísťovat zeminu sem na Bahňák, aby se zvýšila úroveň zdejšího terénu a jeho odolnost proti povodním. Od podzimu 1932 přesuny urychlilo naplavování zeminy korytem vedeným přes řeku Moravu; toto originální a mimořádně účinné řešení budilo obdiv a stáli za ním schopní stavební odborníci pánové Šícha a Karas. V továrním areálu začaly roku 1931 pracovat koželužny, budování nové průmyslové zóny postupovalo typicky baťovským tempem - to znamená velmi rychle. A tak brzy přibývaly další provozy - papírna,	<i>Aktuálně městská čtvrť Otrokovice</i>	<i>Nehledejte lehké cesty.</i> <i>Baťovské průmyslové a zahradní město Areál v Otrokovicích je ukázkou komplexnosti podnikání firmy.</i>	<i>zdroje: Z. Pokluda, Bahňák-Baťov 1929-1939, s. 9-77</i>

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

				<p>stolárna, punčochárna, výroba krémů a chemických produktů, elektrárna, strojírna, výzkumný ústav, výroba letadel. Vedle továrny se také hned stavěly domky pro zaměstnance, obchodní dům, školy, hotel Společenský dům a už roku 1939 zde stálo hotové průmyslové a zahradní město s více než 5.000 obyvateli a už se vžilo jeho pojmenování - Baťov. Rychle stoupal význam Otrokovic pro firmu Baťa jako dopravního uzlu pro železniční, leteckou a říční dopravu. Na vhodnějším místě bylo počátkem roku 1931 zřízeno nové letiště a současně v té době se Tomáš Baťa zasadil o program ke splavnění řeky Moravy, takže o sedm let později se Baťov stal říčním přístavem na nově zbudovaném kanálu. Start k letecké cestě z otrokovického letiště v červenci 1932 se stal Tomáši Baťovi osudným. Krátce po vzletu zahynul při havárii, když se letoun zřítíl k zemi v prostoru továrního areálu. Smutnou událost připomíná pomník postavený na tom místě. A přitom ještě větším pomníkem je tu zároveň celý Baťov.</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
17. Kolem řeky Moravy - Napajedla, zámek	Zámek Napajedla, Zámecká 265, 763 61 Napajedla,	<i>zámek, hotel</i>	<i>přístupné exteriéry, možnost prohlídky v turistické sezoně</i>	K baroknímu napajedelskému zámku patřival rozsáhlý velkostatek, ale zdejší majitelce Marii Baltazziové se s hospodařením nedařilo, dělala dluhy, a také od firmy Baťa si roku 1927 půjčila skoro tři miliony korun. Nakonec musela celý velkostatek rozprodávat, něco odkoupil roku 1929 Tomáš Baťa (otrokovický Bahňák), ještě větší kus koupil olomoucký arcibiskup a napajedelské paní zůstal jen zámek a nevelký zbytek pozemků. Také tento majetek šel nakonec do dražby a v září 1935 akciová společnost Baťa koupila za více než 3 miliony korun zámek, hřebčinec a dvůr Prusinky. Paní Baltazziová na sklonku života zůstala bez prostředků a firma Baťa jí pak v letech 1938-1941 poskytovala měsíční finanční podporu. Vedení firmy hledalo nové využití pro zámek, Jan A. Baťa ho roku 1936 chtěl nechat adaptovat pro manažerskou školu Tomášov, ale ze záměru sešlo. A tak se historické sídlo upravilo pro reprezentaci firmy a na jaře 1938 byl architekt Karfík vyslán do Vídně, aby tam vyhledal potřebný nábytek. Za války byly na zámku ukryty cenné umělecké sbírky zlínské galerie. Tehdejší poměry se projeví i jinak - byla nouze o cigarety, a tak se na polích firmy Baťa u dvora Prusinky ve velkém pěstoval tabák.	Aktuálně má zámek nového majitele, který je společnost Zámek Napajedla s.r.o. Po roce 1945 patřil zámek znárodněnému baťovskému podniku Fatra, který ho roku 2008 odprodal E. Gajdošíkové.	<i>Bud'me věřiteli, ne dlužníky</i> <i>Zámecká budova ve vlastnictví fy Bata</i>	<i>zdroj: H. Kuslová, Zámek Napajedla – pověsti a fakta, sborník Jan Baťa 2007, s. 84-85</i> https://zameknapajedla.cz/

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
18. Kolem řeky Moravy - Napajedla, továrna Fatra	Fatra, a.s. třída Tomáše Bati 1541763 61 Napajedla,	tovární areál Fatra	přístupný exteriér	Nejstarším napajedelským průmyslovým podnikem byl cukrovar založený roku 1836, v jehož čele dlouho působil obratný ekonom Cyril Seifert. Ten také úzce spolupracoval s Tomášem Baťou a hodně mu pomohl za první světové války při složitém nakupování pozemků ve Zlíně. Ta pomoc byla velice vítaná a také mu ze zlínské Baťovy vily došel k posledním válečným vánocům dárek - láhev slivovice. Když napajedelský cukrovar končil, přišel sem Baťa. Za velké hospodářské krize musel cukrovar zastavit výrobu, budovy byly na prodej a roku 1932 je koupila firma Baťa za půl milionu korun. Na místě cukrovarských objektů vyrostla roku 1935 baťovská továrna Fatra s výrobním programem podle požadavků státu - začaly se tu vyrábět plynové masky pro případ válečného nebezpečí. Během několika let tu vyrostl tovární areál a velká skupina domků pro zaměstnance - to vše z červených cihel, v typickém kabátě baťovské architektury.	Tovární areál fy Fatra	Práce – mravní nutnost Továrna s obytnou čtvrtí firmy Baťa . Areál Fatry na pravém břehu Moravy k obrazu Napajedel a také k hospodářským pilířům města.	zdroje: Z. Pokluda-J. Herman-M. Balaban, Baťa na všech kontinentech, s. 98 www.fatra.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
19. Kolem řeky Moravy - Vodní cesta Baťův kanál	Otrokovice - Veselí n. M. (Skalice)	Říční, plavební kanál	přístupný exteriér, využitelný pro turistickou plavbu	Zlínský starosta Tomáš Baťa v dohodě s vedením měst Kroměříže, Napajedel a Uherského Hradiště v listopadu 1930 prosazoval potřebné vodohospodářské úpravy řeky Moravy. V prosinci předložil vypracovaný návrh na zlepšení zavlažování a říční dopravy a pod Baťovým tlakem se v zákonné normě roku 1931 vláda zavázala vypracovat do tří let projekt pro splavnění řeky Moravy od Olomouce po soutok Moravy s Dunajem. Reálné kroky se začaly podnikat roku 1933, kdy firma Baťa vystoupila se plánem spojit plavební cestou Otrokovice s Rohatcem, pro tento záměr získala i státní úřady, kterým ležely na srdci zemědělské meliorace a závlahy a roku 1934 bylo vše stvrzeno společnou dohodou. Stavební práce na budování plavebního a závlahového kanálu z Otrokovic do Rohatce začaly 16. října 1934, stavebníkem byla Země Moravskoslezská zastoupená Zemským úřadem v Brně, o financování se starala dvě ministerstva a určitým podílem také firma Baťa. Ministerstvo zemědělství počítalo se sumou 18 milionů na investice do meliorací a závlah, a protože zájmem státu bylo snižování nezaměstnanosti, přidalo ministerstvo sociální péče 7 milionů - převedlo je z podpor v nezaměstnanosti a přidělilo na mzdy dělníkům najatým na budování	Pro vodní turistiku. Kanál znovu začal ožívat v letech 1994-1998 otevíráním jednotlivých úseků pro turistický ruch. V roce 1998 tu byly dispozici půjčovny s desítkami menších lodí a po Baťově kanálu se dalo bez překážky plout z Otrokovic ke vnorovskému jezu. Od té doby obliba kanálu vzrůstá a v posledním desetiletí sem každoročně míří desítky tisíc turistů.	Odvaha – polovina úspěchu Budování kanálu organizovala a částečně financovala firma Baťa	zdroje: A. Karkošková, Baťův plavební kanál, Zlínsko od minulosti k současnosti 16/1999, s. 159-169; Z. Pokluda, Bahňák-Baťov 1929-1939, s. 74-75; P. Cenek a kol., Baťův kanál, s. 14-17, 27 www.batacanal.cz

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

				<p>kanálu. Pracovalo se rychle, baťovským tempem, a po čtyřech letech bylo hotovo - 3. prosince 1938 proplula celým kanálem první loď. Nová vodní cesta měřila něco přes 50 km, z toho 1 km patřil dolnímu toku Dřevnice, 25,4 km vedlo regulovaným korytem řeky Moravy a 23,7 km měřil umělý plavební kanál. Výstavba kanálu celkem spolykala 35 milionů korun a firma Baťa z toho uhradila téměř 8 milionů, tedy necelou čtvrtinu. Na penězích firma tehdy vydala podstatně méně než stát, avšak vložila sem něco velice cenného - dokonalou baťovskou organizaci, tedy perfektní řízení, efektivní financování, osobní odpovědnost a spolehlivost lidí. Bez snahy, energie a finančního příspěvku firmy Baťa by kanál nejspíš vůbec nevznikl. Nová vodní cesta ožila ruchem. V přístavu v Rohatci se nakládal lignit a do elektrárny v Otrokovcích ho dopravovaly čluny vyrobené v Baťových otrokovických strojárnách. V létě 1939 přibyla nová atrakce zavedením výletních projížďek na motorové lodi Mojena; na její palubě bylo místo pro 35 pasažérů, k obveselení hrála hudba a nechybělo občerstvení. Provoz na kanálu řídila nová baťovská sesterská společnost "Morava, moravská plavební a. s., Zlín". Dopravní provoz pro potřeby průmyslu zde trval do roku 1961, pak kanál na třicet let utichl.</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
20. Lázně Luhačovice	<i>Lázně Luhačovice, a. s., Lázeňské náměstí 436,</i>	<i>lázeňský resort</i>	<i>přístupné exteriéry, částečně interiéry</i>	K oblíbeným místům, kam Tomáš Baťa velmi rád jezdil, patřily Luhačovice. Vedle něj si do Luhačovic zajeli už kolem roku 1920 také jeho zaměstnanci, třeba skupiny kamarádů, aby tam po práci našli rozptýlení. A naopak z Luhačovic mířili lázeňští hosté do Zlína, aby si tu prohlédli Baťovu továrnu se supermoderními stroji a s americkou atmosférou. Tomáš Baťa brávil do Luhačovic svou rodinu a také hosty, což byli často velmi významné osobnosti, například Karel Engliš, několikanásobný ministr financí. A třeba se také stalo, že zrovna v Luhačovicích Baťa překvapil některou ze svých novinek, například v dubnu 1932 se zde účastnil konference za přítomnosti průmyslníků a ministrů a nechal jim předvést své právě vyrobené první automobilové pneumatiky.	<i>Největší moravské lázně</i>	Po dobré práci dobrou zábavu <i>Lázně Luhačovice oblíbené místo odpočinku Tomáše Bati i jeho spolupracovníků</i>	www.luhacovice.eu www.lazneluhacovice.cz
21. Podhostýnsko u krajinou - kostel v Míškovicích	<i>Míškovice</i>	<i>farní kostel sv. Antonína Paduánského</i>	<i>přístupný exteriér, při bohoslužbách interiér</i>	Baťův architekt F. L. Gahura nestavěl jen ve Zlíně, ale dostával zakázky také v okolí, například v obci Míškovice, kde byl podle jeho návrhu postaven roku 1927 katolický kostel sv. Antonína Paduánského. Na rozdíl od zlínských budov, je na této svatyni vidět jiná dimenze Gahurovy tvorby.	<i>farní kostel, spadá pod farnost Mysločovice</i>	Nikdo zlý není šťasten <i>Kostel podle projektu baťovského architekta F.L. Gahury</i>	zdroje: L. Horňáková, František Lýdie Gahura 1891-1958, s. 33 www.obecmiskovice.cz

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
22. Naučná stezka Baťa	Vsetín – Vsacký Cáb	Naučná stezka	přístupný exteriér	Součástí baťovského majetku byly lesy v Hostýnských vrších a ve Vsetínských Beskydech. Tomáš Baťa roku 1918 nakupoval lesy k zásobování výroby dřevem, a tehdy získal mimo jiné také statek Loučka se zemědělským a lesním hospodářstvím a s malým zámkem. Loučka se pak stala oblíbeným místem celé rodiny. O tom, jak zde tráví volný čas, jednou napsaly i firemní noviny, když zaznamenaly, že Tomáš Baťa "vydrží třeba pět hodin v sedle na koni toulat se krajem a pak ještě dvě hodiny tančit mezi venkovany při zábavě ve vesnici." Marie Baťová koupila roku 1938 zámek Vsetín a lesní pozemky. Zámek byl v restituci vrácen T.J. Baťovi, který jej v roce 1993 daroval městu Vsetín.	Ze Vsetína- Jasenic do lokality Vsacký Cáb vede 16 km dlouhá naučná stezka Baťa, která vede převážně v baťovských lesích. Na 12 zastaveních představuje místní přírodní zajímavosti a historii a prochází např. chráněnými přírodními lokalitami.	Moudrý se učí od každého Lesní pozemky firmy Baťa	zdroje: Z. Pokluda, <i>Nedělní odpoledne s Tomášem Baťou</i> , s. 137 http://www.muzeu.mvalassko.cz/objekt-zamek-vsetin
23. Podhostýnskou krajinou - kaple v Komárně	Komárno	kaple	přístupný exteriér	Komárno leží nedaleko Loučky, kde Tomáš Baťa trávil volný čas, a tak se přihodilo, že došlo k vzájemnému kontaktu, který přinesl ovoce. V obecní kronice se dočteme, že Tomáš Baťa napomohl k výstavbě zdejší kaple, protože roku 1932 zadal vypracování projektu svému architektu Františku L. Gahurovi. Kaple zasvěcená sv. Cyrilu a Metoději byla postavena roku 1936.	kaple stojící vedle hřbitova u příjezdové silnice do Komárna	Lidi se nebojme, ale sebe Kaple podle projektu baťovského architekta F.L. Gahury	zdroje: P. Pálka, <i>Komárno včera a dnes</i> , Komárno (2001)

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
24. Trenčinský kraj - Partizánske	<i>Partizánske (původně Baťovany), Slovenská republika</i>	<i>město</i>	<i>přístupné exteriéry</i>	Koncem června 1938 firma Baťa zakoupila velkostatek Šimonovany a na získaných pozemcích už v srpnu začala výstavba továrních budov a obytných domků. V sousedství Šimonovan začalo vyrůstat nové průmyslové a zahradní město pojmenované v květnu 1939 jako Baťovany. V nové továrně byly v červenci 1939 vyrobeny první boty, vedle prvních dvou budov byly dvě ještě větší postaveny v letech 1940-1942. Výroba kožené obuvi stoupla z necelého milionu párů roku 1939 na skoro tři a půl milionu párů roku 1943. Počet zaměstnanců se do roku 1946 zvýšil na víc než tři tisíce. Patřili k nim od roku 1939 i chlapci a dívky ve zdejší učňovské škole (Baťova škola práce), pro které byly brzy postaveny ubytovací internáty. Ženatí zaměstnanci získali bydlení v zahradních obytných čtvrtích s rodinnými domky, ve kterých bylo roku 1945 přes 300 bytů, a dále se rozrůstaly. V roce 1940 sloužil obyvatelům nový obchodní dům a také Společenský dům a kino, za tři roky přibyla škola a o rok později Dům zdraví s lůžkovým oddělením. Své hřiště tu měli fotbalisté ŠK Baťa. Impozantní novostavbou se stal kostel projektovaný v letech 1942-1943 architektem Karfíkem a postavený roku 1949. Budování nového průmyslového a zahradního města se provádělo podle projektů Baťových	<i>Město s jádrem baťovské architektury V listopadu 1948 získaly Baťovany status města a v únoru 1949 byly přejmenovány na Partizánske</i>	Jeden závod – jeden zájem – jeden cíl <i>baťovské průmyslové a zahradní město</i>	<i>zdroje: Z. Pokluda-J. Herman-M. Balaban, Baťa na všech kontinentech, s 217 www.partizanske.sk</i>

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

				<p>zlínských architektů J. Voženílka, V. Karfíka a M. Drofý, v Baťovanech firma měla i své vlastní stavební oddělení vedené F. Fackenbergem. Baťovany vyrostly během několika let, roku 1946 měly skoro 3 500 obyvatel, stále se dynamicky rozrůstaly, předstihly okolní obce, získaly vliv na okolní region. Kromě pracovních příležitostí zde bylo vše potřebné pro vzdělávání, zdravotní péči, kulturu a sport.</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
25. Trenčinský kraj – Bošany	Bošany, SK	obec	přístupné exteriéry	Koželužna v Bošanech se potýkala s nesnáze a koncem 20. let jí hodně pomáhalo, že měla zakázky na zpracování kůží pro Baťovu zlínskou továrnu. Za velké hospodářské krize potíže v Bošanech vzrůstaly a v prosinci 1930 se ukazovalo reálné riziko, že koželužna zastaví provoz a propustí posledních 150 pracovníků. Hrozbu nezaměstnanosti odvrátilo pražské ministerstvo financí - sjednalo, že roku 1930 bošanskou koželužnu odkoupil Tomáš Baťa a otevřel tak perspektivu k její další existenci. Baťa očekávání nezklamal, v bošanské továrně se udržela výroba a brzy se přijímali další zaměstnanci, firma zde totiž roku 1934 zavedla také další obor - výrobu obuvi. O tři roky později byla postavena moderní budova pro gumárenskou výrobu a rostoucí podnik zaměstnával před druhou světovou válkou 670 pracovníků. Lidé našli bydlení ve dvou nových čtvrtích - bílé a červené, mezi roky 1932 a 1938 tu přibylo přes 90 bytů a Bošany se rozrostly o několik stovek nových obyvatel. K nákupům sloužil nový obchodní dům, lidé tu měli také kino, společenský život dostal prostory v hotelu Slavia, k tanci zahrála kapela továrního hasičského sboru, pro sport bylo upraveno hřiště. V krátké době se obec v mnohém změnila, její rozšířená průmyslová zóna dostala	obec s objekty z baťovské éry	Překonáme překážky obec s baťovskou tovární a obytnou zónou	zdroje: Z. Pokluda-J. Herman-M. Balaban, Baťa na všech kontinentech, s. 211 www.bosany.sk

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

				baťovskou pečeť, s rozvojem továrny tu všude přibyl ruch a také prosperita.			
26. Trenčinský kraj - Zámek Bojnice	<i>Slovenské národné muzeum Bojnice, Zámok a okolie č. 1, 972 01 Bojnice, Slovensko</i>	<i>zámek a zámecký park</i>	<i>přístupný exteriér a interiéry</i>	Krásný bojnický zámek s rozsáhlým velkostatkem byl v držení skupiny dědiců hraběte Pálffyho a takovýto společný majetek se obtížně spravoval. Když o zakoupení projevil zájem firma Baťa, znamenalo to naději na zlepšení. Noviny informovaly, že vedení firmy projevilo mj. zájem o bojnické lázně a zabývalo se perspektivou jejich rozšíření. Od roku 1937 trvalo dohadování o ceně, až se nakonec sjednala mnohamilionová transakce - na počátku roku 1939 firma Baťa celý velký majetek odkoupila. K dohledu na lesní hospodářství se připojilo zřízení nového dřevařského podniku v blízkých Necpalech a obnovila se soustavná péče o bojnický zámek. Pro místní lázně baťovská správa získala roku 1942 statut léčebných lázní a starala se o jejich rozvoj. I při válečných poměrech zde letech 1942-1943 jejich budovy renovovala a rozšiřovala, v prvních poválečných letech zde byly postaveny také byty.	<i>zámek a zámecký park</i>	<i>Mluvme činy . Zámek a lázně v majetku fy Baťa</i>	<i>zdroje T. Haviar, Baťovská architektúra, s. 91; L. Paška, Aby národ žil, s. 92-93</i>

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
27. Do Chřibů - Po stopách "baťovské dálnice"	<i>Pohoří Chřiby mezi obcí Kostelany a obcí Zástřizly</i>	<i>Artefakty rozestavěné a nedokončené dálnice</i>	<i>Volně přístupné v exteriéru</i>	Hugo Vavrečka, člen nejužšího vedení Baťových závodů, zdůrazňoval v lednu 1935 nutnost budovat komunikace jako páteř Československé republiky, a propagoval výstavbu autostrády napříč celým Československem - od Chebu, kolem Prahy přes Olomouc, Kroměříž, Púchov, Košice směrem na Užhorod a Chust. O dva roky později vydal Jan Antonín Baťa knihu, ve které se tato západovýchodní trasa od Chebu na Podkarpatskou Rus navrhovala přes Plzeň, Brno, Kroměříž, Žilinu. Všechny tyto úvahy zůstávaly jen na papíře a reálný program výstavby se rýsoval až na podzim 1938 - po mnichovské ztrátě pohraničních území začaly armádní a vládní složky rychle vytvářet projekt československé dálnice z Prahy na Podkarpatskou Rus. Podařilo se nalézt 150 milionů na financování projektu, ten byl rychle hotov a 4. listopadu ho schválila vláda. Potom se věci daly do pohybu a ministr veřejných prací Dominik Čipera, člen nejužšího vedení Baťových závodů, zajistil rozhodující krok - ve dnech 13.-14. ledna 1939 prosadil ve vládě schválení výstavby prvních částí dálnice. Na úseku Zástřizly-slovenská hranice se začalo neprodleně. 24. ledna 1939 začaly v chřibských lesích stavební práce a kronika obce Zástřizly zaznamenala, že přítomen byl také ministr Čipera. Všechno se rozběhlo baťovským tempem, to znamená, že rychlost byla nevídaná. Ale bylo to v době II. světové války, která projekt zhatila.	<i>Artefakty objektů dálnice leží na turistické a cykloturistické trase</i>	Čas pracuje pro schopné <i>Aktivita fy Baťa pro výstavbu dálnice</i>	Zdroje: Z. Pokluda, Baťa – inspirace pro Československo, s. 49; P. Zrna-B. Žizlavský, Chřiby – stopami dálnice, s. 55-56

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Projekt „Fenomén Baťa a jeho kulturní a historický odkaz, aneb Baťa nejsou jenom boty“ hrazeno z dotace Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika.

Název lokality	adresa lokality cíle, území	Typ cíle/lokality	Přístupnost	historická zajímavost	aktuální zajímavost	vztah k tématu, Baťovské heslo	odkaz na prameny
28. Do Vizovických vrchů po stopách „baťovské železnice“	<i>Turistická trasa KČT</i>	<i>Terénní zbytky z výstavby železnice</i>	<i>Přístupné po turistické trase</i>	Firma Baťa začala stavět 18 km dlouhou železniční trať z Vizovic do Valašské Polanky se záměrem spojit dopravě Zlín se Slovenskem v roce 1934. Měla být dokončena v r. 1942, ale stavbu přerušila válka. Stavba pak byla definitivně opuštěna v roce 1951. Těleso železnice vede z Vizovic do Jasenné, poté obloukem stoupá do Ubla, klesá do Bratřejova, Pozdřehova a Prlova.	Na železničním náspu z Vizovic do Jasenné je vedena trasa turistické trasy. Z Jasenné do Prlova pak vede cykloturistická stezka. V Uble, kde je nejvyšší bod trasy (401 m n.m.), stojí tunel UBlanka, dlouhý 13575 milimetrů (je to podjezd pod tělesem železnice)	99 nezdaru – stý úspěch <i>Aktivita firmy Baťa pro výstavbu železnice</i>	https://mapy.cz/s/bapuroguca